

Protestantse Kerk

Retouradres: Postbus 8504, 3503 RM Utrecht

Aan drs. Dick Pruiksmā, website
joods-christelijke-dialoog
pruiksmā.dick@gmail.com

Datum	Ons kenmerk
30 augustus 2021	2021-97

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk

Kerk en Werk

Joseph Haydnlaan 2a,
Postbus 8504, 3503 RM Utrecht
Telefoon (030) 880 18 80
info@protestantsekerk.nl
www.protestantsekerk.nl
KvK nr: 30258482
IBAN: NL74 INGB 0652 9150 00
BIC: INGBNL2A

Behandeld door
D. Haze
Telefoon (030) 880 1426
d.haze@protestantsekerk.nl

Ter gelegenheid van Rosj Hasjana 2021 brengt de Protestantse Kerk in Nederland haar hartelijke nieuwjaarswensen aan u over.

Als Protestantse Kerk weten we ons verbonden met de Joodse gemeenschap in Nederland, net zo divers en veelkleurig als de hele samenleving. In visie en beleid willen we als kerk belangstelling wekken voor de joodse wortels van het christelijk geloof, de ontmoeting met het jodendom bevorderen en actief te zijn in de bewustwording en bestrijding van antisemitisme.

In haar *Verklaring van Erkenning van schuld en verantwoordelijkheid voor de toekomst* van 8 november 2020 heeft de Protestantse Kerk uitgesproken alles te doen wat mogelijk is om de joods-christelijke relaties verder te laten groeien tot een diepe vriendschap van gelijkwaardige partners, onder andere verbonden in de strijd tegen het hedendaagse antisemitisme.

Wij spreken de hoop uit dat Joden en christenen samen met anderen blijven streven naar een inclusieve samenleving waarin iedereen zich thuis kan voelen, zonder antisemitisme, racisme of andere vormen van uitsluiting.

In het House of Prayer and Study (HOPS) in Nes Ammim hangt een gedicht van Gerty Spies (1897-1997), een Duitse Jodin en overlevende van Theresienstadt. Daarin schrijft zij indringend over schuld en verantwoordelijkheid. Haar woorden zijn actueel tot op de dag van vandaag.

Wat is de schuld van de onschuldige?

Hoe begint het?

Het begint als hij - kalm -
en met zijn armen losjes naast zijn lichaam
zijn schouders ophaalt
en terzijde staat
zijn jas dicht knoopt
en een sigaret opsteekt, terwijl hij zegt:
Je kunt er niets aan doen.
Kijk, daar begint de schuld
van de onschuldige.

Sjalom en alle goeds,

Dr. R. de Reuver

Scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

Ds. J. Snaterse

Voorzitter Protestantse Raad voor Kerk en Israël

Dr. E. Klootwijk

Wetenschappelijk beleidsmedewerker Kerk en Israël, Joods-christelijke relaties, Protestants
Landelijk Dienstencentrum